

מערך שיעור תביא

1

יו"ל ע"י

מרכז איגוד תלמידי הישיבות באה"ק

ת.ד. 18 כפר חב"ד

טל': 03-5785302 פקס: 076-5100470

אל מוסרי השיעורים,

אנו שמחים להגיש בפניכם מערך שיעור ראשון - על 'דף השער' של ספר התניא, המיועד עבורכם, מפיצי המעיינות חוצה.

מערך שיעור זה יסייע בידכם למסור שיעור בנוי, מתוכנן, עשיר, ממוקד, ויחסוך לכם זמן רב בהכנת השיעור.

כל מה שעליכם לעשות הוא לקרוא היטב את מערך השיעור, להתחבר למסרים שלו ולשים את הדגשים על 'דף המקורות' (שאותו משתתפי השיעור מקבלים ממכם).

כמובן שבאפשרותכם לבחור במה להשתמש מתוך מבנה השיעור - על פי סוג קהל היעד בפניו הנכם מעבירים את השיעור. מערך זה הינו בגדר הצעה בלבד.

נשמח לקבל ממכם - לאחר שתשתמשו במערך השיעור בפועל - הערות והארות, לשמוע האם מערך השיעור סייע לכם בעבודת הקודש, ומה יש לשנות על מנת שהמערכים הבאים יהיו מוצלחים יותר.

בתפילה להתגלותו ("קאתי") של הרבי מלך המשיח ("מר") תיכף ומיד ממש.

הנהלת מרכז את"ה בארה"ק

לקבלת מערכי השיעור בדוא"ל: merkazato@gmail.com

רכז הפרוייקט: הרה"ת שמואל פרלשטיין

כתיבה ועריכה: הרה"ת ישראל יצחק זלמנוב

הגהה תוכנית: הרה"ח שלמה כץ

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

הWaze הרוחני

חידושו של אדמו"ר הזקן ב'תניא'
על פי דבריו ב'דף השער'

- פתיחה -

דיון קבוצתי

A לפני שנתחיל את השיעור, אבקש לשמוע מאחד המשתתפים שיתאר - במילים שלו - קונפליקט אישי יומיומי ללמוד תורה או לקיים מצוות, בעולם המודרני.

A לאחר ששמענו כולנו מפיו את הקונפליקט בו הוא נתון - אבקש מהמשתתפים האחרים להציג את הפיתרון שלהם לקונפליקט שלו: מה היית עושה אילו היית עומד במקומו?

בשיעור זה נלמד:

א. מהי הדרך הנכונה ביותר להתמודדות עם הקונפליקט בין קיום התורה והמצוות לעולם המודרני.

ב. מה חידוש אדמו"ר הזקן בספרו - "ספר התניא", שהוא ספר היסוד של חסידות חב"ד.

ג. עד כמה מילים ספורות של אדמו"ר הזקן טומנות בחובן עולם מלא ועשיר בתוכן.

ד. כיצד ספר התניא שנכתב לפני יותר מ-200 שנים - אקטואלי לכל אחד ואחת מאיתנו, לא משנה באיזו רמה ובאיזה סוג התמודדות הוא או היא נמצאים.

לפני הכל - הנחת יסוד: קיים מתח בין הגשמיות לבין הרוחניות, בין הגוף לבין הנשמה, בין התורה והמצוות לבין העולם על שלל חוויותיו. זו המציאות.

יהודי מארץ ישראל נקלע פעם לבית ספר של רפורמים בארצות הברית, והנה הוא רואה שלט גדול "ותלמוד תורה כנגד כולם". הוא פונה למנהל ומשבח אותו על קרבתם, בכל זאת, לתורה. המנהל צוחק: "כאן באמריקה קוראים משמאל לימין - כולם כנגד תורה ותלמוד" - - -

וכפי שמגדיר זאת הרבי מלך המשיח:

1. התוועדות שנת תש"א כרך ג' עמ' 824

הקדוש ברוך הוא ברא את העולם - מלשון 'העלם והסתרי' - בצורה כזו שהעולם מעניק אופציה לאדם, או מצליח למשוך את ליבו להתנהג שלא בדרך התורה והמצוות, ולכן האדם חי בסביבה שהיא אופוזיציה מוחלטת לה' יתברך.

3 השאלות שעלינו למצוא עליהן תשובות הם:

א. האם אפשר למרות הכל להצליח לחוות חוויה של קרבת אלוקים בעולם הזה?

ב. האם הדרך להצלחה זו קלה או קשה?

ג. אולי קרבת אלוקים זה מושג ששייך לאנשים רוחניים או לאנשים עם איי.קיו גבוה מאוד, ואילו אני - היהודי הממוצע - לא יכול לזכות לחוש בתחושה נפלאה זו? ...

- א -

בחודש טרם הסתלקותו, לפני שעם ישראל נכנסים עם יהושע בן נון לארץ ישראל - הארץ המובטחת, משה רבינו נושא דברים בפני עם ישראל במדבר ומחזקם בשמירת התורה. בין דבריו, מופיעים הפסוקים הבאים:

2. דברים, פרק ל' פסוק י"ד

כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה, כִּי תָשׁוּב אֶל ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ. כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם, לֹא נִפְלְאת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רַחֲקָה הוּא. לֹא בְשִׁמִּים הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׁמַיִמָּה וַיִּקְחֶהָ לָנוּ וַיִּשְׁמַעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה. וְלֹא מֵעַבְר לִים הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וַיִּקְחֶהָ לָנוּ וַיִּשְׁמַעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה. כִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבְלִבְבְּךָ לַעֲשׂוֹתוֹ.

משה רבינו אומר לעם ישראל: לשמוע בקול ה' - זה לא קשה. יהודי לא יכול לומר שזה בלתי אפשרי, אלא - הדבר 'קרוב' לכל יהודי, בלי יוצא מן הכלל.

נשאלת השאלה: אם זה כל כך קרוב - מדוע אני, היהודי הממוצע, לא מרגיש את הקירבה הזו? מדוע בפועל מרגיש היהודי הממוצע שהתורה ומצוותיה אכן נמצאים "בשמים" או "מעבר לים", ויש צורך במאמץ מיוחד, יומיומי, כדי להצליח לעמוד בדרישות השולחן ערוך?

במענה לשאלה זו, נספר כי אדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן מליאדי מייסד חסידות חב"ד, כתב ספר מיוחד בן חמישים ושלושה פרקים, רק כדי להסביר את הפסוק האחד והיחיד הזה - "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו". לספר זה הוא קרא "ספר של בינונים", וכולם מכירים אותו יותר בשם ספר ה"תניא" - על שם המילה הראשונה בה פותח ספר זה.

- ב -

אדמו"ר הזקן טרח וכתב הגדרה מיוחדת בת כמה משפטים ב'דף השער' של ספרו, ובה הוא מבהיר מה על הלומד להשיג תוך כדי או בסיום הלימוד בספר זה.

3. ספר התניא, דף השער

ספר לקוטי אמרים חלק ראשון, הנקרא בשם ספר של בינונים, מלוקט מפי ספרים ומפי סופרים קדושי עליון נשמתם עדן.

"לקוטי אמרים", כך בחר אדמו"ר הזקן לכנות את ספרו (שנקרא "תניא" על שם המילה הראשונה בפרק א') ומבחינתו הוא רק 'ליקוט' של אמרות מרבותיו ואבותיו הרוחניים של אדמו"ר הזקן: המגיד ממעזריטש, הבעל שם טוב, המהר"ל מפראג, השל"ה הקדוש והרמב"ם. על דבריהם ומתוך שיטתם - ביסס אדמו"ר הזקן את ספרו ואת שיטתו.

לכאורה יש לשאול: כשלמישהו יש בשורה חדשה - הוא כותב ספר עם שיטה, הוא אכן מבסס אותה לעיתים על מחקרים שונים שקשורים לנושא, אבל עיקר הספר הוא החידוש שלו. וכאן, אדמו"ר הזקן כותב את שיטתו - שיטת חב"ד - אבל משתמש בשם "ליקוטי אמרים" - כלומר: הספר הזה הוא לא חידוש שלי, אלא של רבותי!

את סגנונו של אדמו"ר הזקן ניתן להבין על פי הסיפור הבא, אותו סיפר הרבי מלך המשיח:

4. התועדויות שנת תשמ"ג כרך ב' עמ' 2701

בשנים הראשונות להנהגת נשיאותו של אדמו"ר הזקן, הגיע קהל גדול (עם רב) אל אדמו"ר הזקן לקראת יום-טוב, יומא דפגרא, וכיו"ב. כאשר אדמו"ר הזקן ראה מבעד החלון שמתאסף אליו עם רב - סגר את החלון (או התריס) ורצה להתחבא. שאלה אותו הרבנית לפשר הדבר, וענה, שאינו יודע מה רוצה ממנו כל הקהל הרב הזה, מדוע באים הם אליו ומבקשים ממנו שילמדם תורה!

נענתה הרבנית - שהבינה שתפקידה לכווין את התפתחות הדברים כדבעי - ואמרה: הם באים אליך כדי לשמוע ממך מה שזכית לשמוע מרבך!

כאשר אדמו"ר הזקן שמע את תשובתה של הרבנית, נענה ואמר: אם כך הם הדברים - אומר להם עוד ועוד ("זאגן און זאגן")! ואז פתח את חלונו ודלתו, ואמר תורה (או שיחה וכיוצא-בזה) בפני החסידים.

זהו אופיו של אדמו"ר הזקן: מבחינתו הוא רק מעביר את תורת רבו לדורות הבאים, למרות שבתורתו ניתן לראות דברים שלא נאמרו על ידי רבו או על ידי צדיקים אחרים, והם חידוש מקורי שלו. וזה מבטא את הביטול והענווה האמיתית שלו [אגב, מן הראוי לציין כי הנהגה זו מצינו גם אצל הרבי מלך המשיח - נשיא חב"ד השביעי. ספריו הראשונים - "היום יום" ו"הגדה של פסח עם ליקוטי טעמים ומנהגים" היוו רק "ליקוט" מספרים וסופרים שקדמו לו, אך מדובר ביצירות פאר תורניות חסידיות ומקוריות. למרות זאת, הרבי התבטא פעמים רבות שאין הוא אלא צינור המעביר את דברי נשיאי חב"ד שקדמו לו... הנהגה זו תואמת להנהגת אדמו"ר הזקן].

אחרי הסיפור, קל יותר להבין מדוע הוא מכנה את ספרו בשם "ליקוטי אמרים":

5. התוועדויות שנת תשמ"ג כרך ב' עמ' 2701

ב"דף השער" דספר התניא, כותב אדמו"ר הזקן אודות ספרו: "ספר ליקוטי אמרים. . . מלוקט מפי ספרים ומפי סופרים". . . כאילו תורתו של אדמו"ר הזקן אין בה משום חידוש, כי אם - כביכול - מה שליקט "מפי ספרים ומפי סופרים". ולמרות זאת, ניתן להבין שגם ליקוט מפי ספרים ומפי סופרים, אינו 'סתם' ליקוט פשוט:

6. התוועדויות שנת תשמ"ו כרך ד' עמ' 604

מחד גיסא - "ליקוטי" מורה שה"אמרים" שבספר זה אינם פרי התבוננות והעמקה והרחבה של המחבר, כי אם רק ליקוטים "מפי ספרים ומפי סופרים". . . אבל לאיך מובן, שאין זה "ליקוט" בעלמא, אלא אדמו"ר הזקן טרח להוציא את עיקר ותמצית התוכן שבספרים וסופרים אלו. . . ועשה מזה ספר אחד שלם ("עבודה תמה"). . .

- ג -

מה התוכן שליקט אדמו"ר הזקן מספרים אלו ומפי ה'סופרים'?

3. ספר התניא, דף השער

מיוסד על פסוק "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיו ובלבבך לעשותו", לבאר היטב איך הוא קרוב מאוד, בדרך ארוכה וקצרה, בעזרת ה' יתברך.

אדמו"ר הזקן לקח על כתפיו 'משימת-על':
לגלות לכל יהודי שהפסוק 'כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיו ובלבבך לעשותו' הוא המפתח להצלחה היומיומית בלימוד התורה וקיום המצוות.

כדי להבין את משמעות המילים "לבאר היטב איך הוא קרוב מאוד" - נתמקד במילים "בדרך ארוכה וקצרה". וכך מספרת הגמרא:

7. תלמוד בבלי, מסכת עירובין דף נ"ג עמוד ב'

אמר רבי יהושע בן חנניא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך וראיתי תינוק אחד שהיה יושב על פרשת דרכים. אמרתי לו: בני, באי זה דרך נלך לעיר? אמר לי: זו ארוכה וקצרה, וזו קצרה וארוכה.

הלכתי "בקצרה וארוכה", כיון שהגעתי לעיר, היו מקיפות לה גנות ופרדסים. חזרתי לאחורי. אמרתי לו: בני, לא כך אמרת לי "זו קצרה"? אמר לי: רבי, ולא כך אמרתי לך "קצרה וארוכה"?

בתחילה הלך רבי יהושע בן חנניא בדרך הקצרה בקו אווירי, אבל גילה שהיא ארוכה בגלל המחסומים הטבעיים שהיו קיימים שם, וזו היתה כוונת הילד "קצרה וארוכה". מכך אנו מבינים שכדאי ללכת בדרך הארוכה בקו אווירי, אבל קלה להגעה - ללא מכשולים.

הנמשל: כל יהודי ש"מהלך בדרך" ומחפש את דרכו בעבודת ה' - מגיע ל"פרשת דרכים" ומבקש לברר "באי זה דרך נלך לעיר" - מה היא הדרך שתביא אותי לקשר חזק ומלא עם ה' יתברך, ובפניו שתי ברירות: "זו ארוכה וקצרה", "זו קצרה וארוכה".

אפשר ללכת ב"דרך קצרה וארוכה" - לעשות את המצוות בלי הרבה שאלות, לעמוד חזק נגד המניעות והעיכובים, ולמרות שיש קשיים מידי יום - להמשיך הלאה בגבורה. זו "דרך קצרה" - כי בפועל היהודי מקיים מצוות ומגיע לו צל"ש על כך. אבל היא "ארוכה" - כי הקושי ממשיך יום יום, שעה שעה, ולא נראה שהוא עומד להיפסק. בכל בוקר קמים

ברחבי העולם מיליוני יהודים שומרי תורה ומצוות ומתאמצים לקיים מצוות, עמלים לדקדק בכל פרט שכתוב בשולחן ערוך, ונופלים וקמים ונופלים, כי העולם - נראה מובן מאלי, ואילו קיום התורה ומצוות - כרגע, עדיין לא...

הפיתרון הוא לא הבטחה של "אין קשיים" - אלא התמודדות אחרת שעוסקת בשינוי הגרעין הפנימי של הקושי, ואז, ורק אז, אפשר להגיע למצב שההתמודדות היומיומית עם הפרטים - תיפסק.

זה כבר תלוי בעבודה האישית הפנימית של היהודי, וזה תהליך שלוקח זמן רב (אם לא כל החיים...), תהליך שבו היהודי מחליט לשנות את ההסתכלות ולבצע שינוי מהותי בתוכו.

יהודי אחד הגיע לרב והתלונן באזניו שהוא לא זוכה לגילוי אליהו, למרות שהוא שותה רק מים, עושה גלגולי שלג, בנעליו תקועים מסמרים והוא מקבל בכל יום ארבעים מלקות. "הסיגופים לא עוזרים", אמר.

הרב חייך וענה: ראה את הסוס באורווה. גם הוא שותה רק מים, מתגלגל בשלג, בפרסותיו יש מסמרים והוא מקבל יותר מארבעים צליפות כל יום, "אבל סוס נשאר סוס"...

כל יהודי נולד עם אהבה לה', השאלה עד כמה האהבה הזו דומינגטית (ובמיוחד יש להשוות את רמת הנוכחות שלה לעומת האהבה לעולם הזה...). אדמו"ר הזקן מכוון את היהודי לערוך "תוכנית עבודה" שבה הוא משקיע את כל כוחותיו בטווח הקרוב ב"דרך ארוכה" - שינוי תודעתי פנימי. רק אז הוא יוכל להיות בטוח שבסופו של דבר הוא אכן יגיע ליעד, כאשר אהבת ה' תהיה חלק בלתי נפרד ממציאותו. וכפי שמגדיר זאת הרבי מלך המשיח:

8. לקוטי שיחות כרך ל"ד עמ' 471

ביאור הדברים: אף על פי שיש אהבה טבעית בלב כל ישראל, וקרוב מאוד לעורר ולגלות אהבה זו שישנה בליבו פנימה בטבעו מתולדתו, מכל מקום, כיון שמצד עצמה היא מסותרת, דרושה עבודה ויגיעה גדולה שאהבה זו תחדור בכל מציאות האדם. .

וכל זמן שלא חדרה האהבה בכל מציאות האדם - הרי האדם "רחוק" מקיום התורה ומצוות, כי אפשר שיהיו לו מניעות ועיכובים כו' - על דרך משל הנ"ל

ד"דרך קצרה וארוכה", שהיא דרך כזו, שההליכה בה (בכמות) היא קצרה, אבל בנוגע להגעה למחוז חפצו, הכניסה לעיר, הרי היא ארוכה, כי אף שנמצא סמוך ממש להעיר, יש דברים המונעים ומעכבים כניסתו.

ננסה לערוך את ההקבלה בין המשל לנמשל באמצעות טבלאות אלו:

דרך קצרה וארוכה		
אהבה טבעית בלב כל יהודי לקדוש ברוך הוא	קרובה, מגיעים מהר קרוב לעיר	'קצרה'
האהבה לה' לא חודרת בכל מציאות האדם	מוקפת גנות ופרדסים, יש מונעים ומעכבים	'ארוכה'

דרך ארוכה וקצרה		
אהבת ה' על ידי עבודה ויגיעה אישית	הולכים הרבה, לוקח זמן כדי להגיע לעיר	'ארוכה'
האהבה לה' חודרת בכל מציאות האדם	נכנסים לעיר בקלות, בלי הפרעות	'קצרה'

- ד -

כדי לחדד את ההבנה, נלמד על סיטואציה בה אנו נתקלים בגנב. אפשרות אחת - נקרא למשטרה או נבריח אותו בכוחות עצמנו. גם אם הוא יתפס, ויישב בכלא - אומר הפתגם העממי שגנב חוזר למקום גניבתו... אין לנו ערובה שהוא לא יחזור בשנית על מעשהו ואנו עלולים להיתקל בו בעצמנו, שוב.

אפשרות שניה אומרת לשבת איתו על כוס קפה... להתחבר ולהתיידד איתו, להבין את המניעים שלו לגניבה, ולעזור לו לצאת מהצרה (אגב - בשירות בתי הסוהר בונים תכנית גמילה לאסירים, על ידי פסיכולוגים ועובדים סוציאליים, לאורך כל שנות הכליאה, כדי לשנות את ההתנהגות הלא נכונה בה בחרו להתנהג, ולא רק לכלוא אותם למשך מספר שנים).

9. לקוטי שיחות (מתורגם ללה"ק) חלק ב' עמ' 471:

בשעה שגנב בא לגנוב, ישנן שתי דרכים לבעל הבית להיחלץ ממנו:

דרך אחת היא שבעל הבית מתחיל לצעוק, והגנב נבהל ובורח. בכל זאת עלול להיות שהגנב יבוא שוב לגנוב.

אך ישנה דרך שניה - שבעל הבית תופס את הגנב ומשפיע עליו לחדול מלהיות גנב.

מה ההבדל בין שתי הדרכים?

הדרך הראשונה - היא דרך 'קצרה', הגנב בורח, אבל היא ארוכה מבחינת הפיתרון המהותי: הגנב יכול לחזור למקום גניבתו. הדרך השניה - 'ארוכה', בעל הבית צריך לגייס את מלוא כוחותיו כדי להשפיע על הגנב להפסיק לגנוב. אבל התוצאה 'קצרה' - יש פיתרון אמיתי לגניבה, היא תיפסק מעכשיו והלאה.

וכך גם בעבודת ה': ניתן לבחור בדרך קצרה - לטפל בבעיה הספציפית, כמו לדוגמא: לא לדבר לשון הרע, לא לשקר, לא לדבר בתפילה, וכדומה. אבל היות שהטבע של האדם לא השתנה והוא נשאר בדיוק כמו לפני זה - יכול להיות שהאדם יחזור להרגליו הרעים - ידבר לשון הרע, ישקר או לא יקפיד על אי דיבור בתפילה (כדוגמא).

התהליך החוזר ונשנה של עליות וירידות מתרחש אצל כל שומר תורה ומצוות באשר הוא, ורבים מתוסכלים מכך. אבל בדרך כלל חוזרים ל'מקום הגניבה' (בהשאלה, כמובן)

ושבו מקבלים על עצמם התחזקות נוספת וזהירות בנושא או פרט מסויים, נתקלים בקושי אמיתי או דמיוני, וחוזר חלילה...

מדוע זה קורה לנו שוב ושוב? כי נקודת הפתיחה לא נכונה. כאשר יהודי מתייחס לעצמו כאל אחד שרחוק מהקדוש ברוך הוא, ועליו 'להפוך את עורו' ולהתנהג הפוך מטבעו, להתאמץ מאוד ללמוד תורה ולקיים מצוות יום יום ברמה הרוחנית שנדרשת ממנו - התרחיש יהיה ידוע מראש. נפילה, קימה, נפילה, קימה, וכן הלאה (כאשר לא ידוע כמה זמן תארך הנפילה או מה תהיה עוצמתה של הקימה...).

לכן אדמו"ר הזקן טורח לציין שמטרת ספרו "לבאר היטב איך הוא קרוב מאוד":

אם נבחר למדוד "קרבה" במרחק גיאוגרפי, מרחק טכני, בהתמקדות על פרטים (חשובים וקדושים ככל שיהיו!) - יתכן מאוד שבסופו של דבר לא נצליח להתחבר לה' יתברך באופן תמידי, כי אולי ניתקל ב"גינות ופרדסין", כמו רבי יהושע בן חנניא...

אבל אם נקשיב היטב למילים שכתובות בפסוק "כי קרוב אליך הדבר מאוד", נבין שהמסע מתחיל מנקודת פתיחה שונה לחלוטין, וכפי שמחדד זאת הרבי מלך המשיח:

10. התוועדויות שנת תשמ"ו כרך ד' עמ' 704

"כי קרוב אליך הדבר מאד", שזוהי נקודת כל ענין העבודה, שעבודת השם הוא "דבר" שקרוב מאוד על האדם, וכפשוטו של מקרא שאין זה ענין שבא על ידי יגיעת האדם אלא שכך הוא נברא על ידי הקדוש ברוך הוא, שעבודת השם קרוב אליו מאוד,

מדהים: כל יהודי נולד ונברא עם קרבה רבה ("מאוד") לעבודת ה'! זו הנחת היסוד הבסיסית שצריכה להיות לכל אחד בראש. כך נולדתי, זה אני, זו המציאות האמיתית שלי וכל השאר זה 'כלום' אחד גדול...

על פי כל מה שלמדנו, צריך לקרוא כך את הפסוק ומשמעותו: הקרבה שלי לה' - לא תלויה בשום תנאים מוקדמים וזו עובדה בסיסית שאינה ניתנת לערעור. אני קרוב לה' תמיד! זו המציאות הראשונית שלי בעולם הזה. הדרך שלי לקיום תורה ומצוות חלקה, פשוטה, מלכתחילה יש לי 'וייז' מובנה בנשמה שלוקח אותי מעל מכשולים כי יש בי כוחות עצומים ונפש רוחנית שקרובה לה' יתברך תמיד.

זה השלב הראשון שכל אחד צריך לעבור: "לבאר היטב איך הוא קרוב מאוד".

סיפור עממי מתאר יהודי שנכנס לרב וביקש להיות כהן, באמרו שהוא מוכן לשלם על כך כמה שיתבקש. הרב אמר לו שאי אפשר להיות כהן באמצעות תשלום, וכהונה היא רק ליהודי מזרעו של אהרן הכהן, אך היהודי התעקש. שאל אותו הרב "מדוע אתה כל כך רוצה להיות כהן?". ענה לו היהודי: "אבא שלי היה כהן, סבא שלי היה כהן, גם אני רוצה להיות כהן"...

- ה -

אחרי שהאדם 'מתבשל' עם החצי הראשון של הפסוק, ומפנים היטב את הפוטנציאל האדיר שנמצא בתוכו, ואת היכולת הטבעית שלו להיות קרוב לה' מאוד תמיד - עליו להמשיך לקרוא וללמוד את החצי השני של הפסוק:

10. התוועדויות שנת תשמ"ו כרך ד' עמ' 704

אמנם ביחד עם זה ממשיך בפסוק זה - "בפיך ובלבבך לעשותו", שקאי על המשך העבודה, עד לשלימות וגמר העבודה בכל שלושת העניינים, בפיך ובלבבך לעשותו, שהיא "עבודה תמה", "שאינ אחריה עבודה".

בשלב השני, על היהודי לגלות את המציאות האמיתית שלו ולהראות אותה כלפי חוץ, בלימוד התורה וקיום המצוות על פי השולחן ערוך, בלי חרדות מליפול ולקום שוב ושוב, אלא מתוך שמחה ואהבה, מתוך רצון פנימי עז לבטא את קרבתו לה', את תודתו לה', את נשמתו הדבוקה בבוראו תמיד בלי תנאים, באמצעות ההוראות שה' נתן בתורתו על ידי הנביאים והחכמים.

ואת זה, עליו לבצע בשלושת הרבדים - "בפיך", "בלבבך" ו"לעשותו".

11. דבר מלכות חלק ב' - עמ' 103 ואילך:

שלימות קיום המצוות היא על ידי קיומם במחשבה, דיבור ומעשה - הן בכללות המצוות שמתחלקות למצוות התלויות במחשבה, התלויות בדיבור והתלויות במעשה

[ובכללות: תורה שהיא בעיקר בדיבור, עבודה (תפלה) שהיא בעיקר בלב (מחשבה), וגמילות חסדים (מצוות) שהם בעיקר במעשה],

והן כל מצוה בפני עצמה צריך יהודי לקיים במחשבה דיבור ומעשה: כוונת המצוה (מחשבה), ברכת המצוה (דיבור) ומעשה המצוה (מעשה).

המצוות מתחלקות - באופן כללי - למצוות שבמחשבה (דוגמא - אהבת ה'), מצוות שבדיבור (דוגמא - לימוד תורה), ומצוות מעשיות. כשיהודי מקיים בפועל את כל המצוות, בכל שלושת הרבדים - הוא מביא לידי גילוי את קרבתו לה'.

וכמו בכל דבר בתורה, גם כאן יש משהו עמוק יותר, מעבר לביצוע ה'יבש' - לא רק ביצוע מושלם של כל סוגי המצוות, אלא גם קיום כל מצוה בפני עצמה בצורה שכל

שלושת הרבדים יהיו פעילים:

בכל מצווה שיהודי עושה, הוא יכול וצריך להפעיל הן את המחשבה (כוונה), הן את הדיבור (ברכה) והן את הביצוע המעשי. לא רק לצאת ידי חובה, לא רק מצוות אנשים מלומדה, לא רק באופן טכני, בשל ההרגל שהוא הורגל מצעירותו - אלא עם כל הכוחות הפנימיים. שכל שלושת הרבדים יהיו פעילים בכל מצווה: גם המחשבה, גם הדיבור וגם המעשה.

זה אולי קשה יותר לביצוע, אבל כשיהודי יודע שהקשר שלו לקדוש ברוך הוא לא מותנה, הוא בוחר לממש את קרבתו לה' בכל מהותו, ולכן זה מתבטא בכל שלושת הרבדים בצורה טבעית יותר - הוא מלא וגדוש בהכרת הטוב לה' יתברך ומחפש כל הזדמנות על מנת לבטא זאת בכל מציאותו, עם כל העוצמות הפנימיות. כי הוא קרוב לה', תמיד.

- 1 -

מדהים לגלות, שבדומה לקשיים בעבודת ה' היומיומית - כך נראה הקושי המובנה אצל כל אחד מאיתנו כלפי הגאולה וביאת המשיח. קושי מובנה וטבעי, משום שנולדנו בגלות ואנחנו "אנשי גלות".

בשורה התחתונה, סך הפעולות שלנו להבאת המשיח הן נמוכות מהרף שעליו עלינו לחתור, אנחנו לא חושבים כל כך על הגאולה ומונחים בקשיים שהגלות מזמנת לנו.

הקושי הזה קיים כי אנחנו עוסקים רק ב"דרך הקצרה": מה עלי לעשות - פעולה טכנית בלבד - על מנת להביא את הגאולה? זו השאלה שמעסיקה אותנו. אנחנו עושים עוד מעשה טוב ועוד אחד, נראה שאנחנו בכיוון הנכון, ולפתע הגלות מערימה קשיים וזה לא נראה בדיוק כמו הגאולה... כאשר אנחנו רואים שהפעולות הטובות שלנו עדיין לא הביאו את הגאולה בפועל - הדרך נראית ארוכה ומייגעת, וגוץ לנו הרבה יותר לשקוע שוב בהתמודדויות היומיומיות, הגלותיות.

לכן, עלינו לשנות את כיוון המחשבה ולהשקיע דווקא בדרך הארוכה, שהיא היא הדרך הקצרה.

12. דבר מלכות חלק ב' - עמ' 103 ואילך:

וההוספה בלימוד התורה בעניני משיח והגאולה . . היא ה"דרך ישרה" לפעול התגלות וביאת המשיח והגאולה בפועל ממש.

למרות שלימוד מבטא "דרך ארוכה", היות שבלימוד יש תהליך של קריאה, עיבוד, הפנמה והתבוננות - זו ה"דרך ישרה" להביא את הגאולה, כי זו הדרך היחידה להתמודד עם הקושי המובנה בתפיסה הגלותית שלנו - על ידי שינוי התודעה הפנימית, על ידי שינוי הרגלי החשיבה שהלימוד מביא איתו, ובאמצעות כך לחיות בצורה שונה את החיים ולהגיע לתוצאה אליה מייחלים כולנו - הגאולה האמיתית והשלימה.

- סיכום -

כעת, נקרא שוב את כל המילים שבחר אדמו"ר הזקן לכתוב ב'דף השער' של ספרו:

3. ספר התניא, דף השער

ספר לקוטי אמרים חלק ראשון, הנקרא בשם ספר של בינונים, מלוקט מפי ספרים ומפי סופרים קדושי עליון נשמתם עדן. מיוסד על פסוק "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפִּיךָ ובלבבך לעשותו", לבאר היטב איך הוא קרוב מאוד, בדרך ארוכה וקצרה, בעזרת ה' יתברך.

ונסכם:

1. אדמו"ר הזקן מציג את ספרו כ"ליקוט אמרים", למרות החידוש הגדול שהוא מגיש בפנינו - "דרך ארוכה וקצרה" בעבודת ה'.

2. הספר מיוסד על פסוק שמחולק לשתי חלקים: בחלק הראשון יהודי לומד על היכולות הפנימיות והעצומות שלו להיות קרוב מאוד לה'. בחלק השני הוא לומד כיצד עליו לממש את הקרבה הזו - בפִּיךָ ובלבבך לעשותו.

3. הלומד בספר זה בעתיד ייחשף לשיטתו של אדמו"ר הזקן לפיה כל יהודי מסוגל להגיע לכך אם רק ישנה את התודעה הפנימית שלו באמצעות לימוד עקבי ושיטתי בספר ה'תניא'.

השאלות - והתשובות:

א. האם אפשר למרות הכל להצליח לחוות חוויה של קרבת אלוקים בעולם הזה?

התשובה היא כן. קרבת אלוקים אינה רחוקה אלא קרובה מאוד, כך אמר משה רבינו לפני הכניסה לארץ ישראל וזה רלוונטי לכל יהודי באשר הוא. יהודי לא צריך לקיים מצוות כתנאי להרגשת קרבת ה', אלא בדיוק להיפך: היות שיש לו קרבת ה' טבעית, הוא מחפש לקיים מצוות בכל שלושת הרבדים, כדי לבטא ולממש את הקרבה הזו.

ב. האם הדרך להצלחה זו קלה או קשה?

אילו ההצלחה נמדדת בתוצאות בשטח - יתכן והדרך קשה. אולם כאשר מדובר על שינוי התודעה הפנימית כחלק מתהליך שהיהודי עובר - "דרך ארוכה" - הדרך להצלחה של שינוי דפוס ההתנהגות קלה מאוד, "קצרה", כי כל התפיסה השתנתה.

ג. אולי קרבת אלוקים זה מושג ששייך לאנשים רוחניים או לאנשים עם איי.קיו גבוה מאוד, ואילו אני - היהודי הממוצע - לא יכול לזכות לחוש בתחושה נפלאה זו?...

משה רבינו אמר לכל יהודי "כי קרוב אליך הדבר מאוד", וזה לא תלוי ביכולות אינטלקטואליות וכדומה, אלא בעבודת ה' מתמשכת לשנות את דפוס החשיבה הפנימית על מנת לקיים תורה ומצוות מתוך תחושת קרבת ה' טבעית ולא מזוייפת.

המעשה הוא העיקר:

חשוב על מצווה אחת (בלבד!) בה תתאמן לקיים אותה בכל הרבדים - גם במחשבה (הכנה לפני כן, וכוונה להתדבק בה' תוך כדי ביצוע המצווה), גם בדיבור (לספר על כך לאחרים, לבטא את המצווה בשפתיים הגשמיות) וגם במעשה - כדי לבטא את קרבת ה' הטבעית שקיימת בתוכך משחר לידתך.

דף מקורות

מבעד החלון שמתאסף אליו עם רב - סגר את החלון (או התריס) ורצה להתחבא.

שאלה אותו הרבנית לפרש הדבר, וענה, שאינו יודע מה רוצה ממנו כל הקהל הרב הזה, מדוע באים הם אליו ומבקשים ממנו שילמדם תורה!

נענתה הרבנית - שהבינה שתפקידה לכווין את התפתחות הדברים כדבעי - ואמרה: הם באים אליך כדי לשמוע ממך מה שזכית לשמוע מרבך!

כאשר אדמו"ר הזקן שמע את תשובתה של הרבנית, נענה ואמר: אם כך הם הדברים - אומר להם עוד ועוד ("זאגן און זאגן")! ואז פתח את חלונו ודלתו, ואמר תורה (או שיחה וכיו"ב) בפני החסידים.

5. התוועדויות שנת תשמ"ג כרך ב' עמ' 2701

ב"דף השער" דספר התניא, כותב אדמו"ר הזקן אודות ספרו: "ספר לקוטי אמרים" . . . כאילו מלוקט מפי ספרים ומפי סופרים" . . . כאילו תורתו של אדמו"ר הזקן אין בה משום חידוש, כי אם - כביכול - מה שליקט "מפי ספרים ומפי סופרים".

6. התוועדויות שנת תשמ"ו כרך ד' עמ' 604

מחד גיסא - "לקוטי" מורה שה"אמרים" שבספר זה אינם פרי התבוננות והעמקה והרחבה של המחבר, כי אם רק ליקוטים "מפי ספרים ומפי סופרים" . . . אבל לאידך מובן, שאין זה "ליקוטי" בעלמא, אלא אדמו"ר הזקן טרח להוציא את עיקר ותמצית התוכן שבספרים וסופרים אלו . . . ועשה מזה ספר אחד שלם ("עבודה תמה") . . .

1. התוועדויות שנת תנש"א כרך ג' עמ' 824

שהעולם מצד עצמו (מטבע בריאתו) נותן מקום ואפשרות (ועד שיכול למשוך לב האדם) להנהגה שהיא היפך רצונו של הקדוש ברוך הוא, כלומר, שהעולם מצד עצמו הוא מנגד לאלוקות . . .

2. דברים, פרק ל' פסוק י"ד

כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹקֶיךָ לְשָׁמֵר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה, כִּי תָשׁוּב אֶל ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ. כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוְךָ הַיּוֹם, לֹא נִפְלְאת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רַחֲקָה הוּא. לֹא בְּשִׁמְיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׁמַיִמָּה וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה. וְלֹא מֵעֵבֶר לָיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה. כִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ.

3. ספר התניא, דף השער

ספר לקוטי אמרים חלק ראשון, הנקרא בשם ספר של בינונים, מלוקט מפי ספרים ומפי סופרים קדושי עליון נשמתם עדן, מיוסד על פסוק "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו", לבאר היטב איך הוא קרוב מאוד, בדרך ארוכה וקצרה, בעזרת ה' יתברך.

4. התוועדויות שנת תשמ"ג כרך ב' עמ' 2701

בשנים הראשונות להנהגת נשיאותו של אדמו"ר הזקן, הגיע קהל גדול (עם רב) אל אדמו"ר הזקן לקראת יום-טוב, יומא דפגרא, וכיו"ב. כאשר אדמו"ר הזקן ראה

אך ישנה דרך שניה - שבעל הבית תופס את הגנב ומשפיע עליו לחדול מלהיות גנב.

10. התועדויות שנת תשמ"ו כרך ד' עמ' 704

"כי קרוב אליך הדבר מאד", שזוהי נקודת כל ענין העבודה, שעבודת השם הוא "דבר" שקרוב מאוד על האדם, וכפשוטו של מקרא שאין זה ענין שבא על ידי יגיעת האדם אלא שכך הוא נברא על ידי הקדוש ברוך הוא, שעבודת השם קרוב אליו מאוד,

אמנם ביחד עם זה ממשיך בפסוק זה - "בפיך ובלבבך לעשותו", שקאי על המשך העבודה, עד לשלימות וגמר העבודה בכל שלושת העניינים, בפיך ובלבבך לעשותו, שהיא "עבודה תמה", "שאינ אחריה עבודה".

11. דבר מלכות חלק ב' - עמ' 103 ואילך

שלימות קיום המצוות היא על ידי קיומם במחשבה, דיבור ומעשה - הן בכללות המצוות שמתחלקות למצוות התלויות במחשבה, התלויות בדיבור והתלויות במעשה

[ובכללות: תורה שהיא בעיקר בדיבור, עבודה (תפלה) שהיא בעיקר בלב (מחשבה), וגמילות חסדים (מצוות) שהם בעיקר במעשה],

והן כל מצוה בפני עצמה צריך יהודי לקיים במחשבה דיבור ומעשה: כוונת המצוה (מחשבה), ברכת המצוה (דיבור) ומעשה המצוה (מעשה).

12. דבר מלכות חלק ב' - עמ' 103 ואילך

וההוספה בלימוד התורה בעניני משיח והגאולה. . היא ה"דרך ישרה" לפעול התגלות וביאת המשיח והגאולה בפועל ממש.

7. תלמוד בבלי, מסכת עירובין דף נ"ג עמוד ב'

אמר רבי יהושע בן חנניא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך וראיתי תינוק אחד שהיה יושב על פרשת דרכים. אמרתי לו: בני, באי זה דרך נלך לעיר? אמר לי: זו ארוכה וקצרה, וזו קצרה וארוכה.

הלכתי "בקצרה וארוכה", כיון שהגעתי לעיר, היו מקיפות לה גנות ופרדסים. חזרתי לאחורי. אמרתי לו: בני, לא כך אמרת לי "זו קצרה"? אמר לי: רבי, ולא כך אמרתי לך "קצרה וארוכה"?

8. לקוטי שיחות כרך ל"ד עמ' 471

ביאור הדברים: אף על פי שיש אהבה טבעית בלב כל ישראל, וקרוב מאוד לעורר ולגלות אהבה זו שישנה בליבו פנימה בטבעו מתולדתו, מכל מקום, כיון שמצד עצמה היא מסותרת, דרושה עבודה ויגיעה גדולה שאהבה זו תחדור בכל מציאות האדם. .

וכל זמן שלא חדרה האהבה בכל מציאות האדם - הרי האדם "רחוק" מקיום התורה ומצוות, כי אפשר שיהיו לו מניעות ועיכובים כו' - על דרך משל הנ"ל ד"דרך קצרה וארוכה", שהיא דרך כזו, שההליכה בה (בכמות) היא קצרה, אבל בנוגע להגעה למחוז חפצו, הכניסה לעיר, הרי היא ארוכה, כי אף שנמצא סמוך ממש להעיר, יש דברים המונעים ומעכבים כניסתו.

9. לקוטי שיחות (מתורגם ללה"ק) חלק ב' ע' 71

בשעה שגנב בא לגנוב, ישנן שתי דרכים לבעל הבית להיחלץ ממנו:

דרך אחת היא שבעל הבית מתחיל לצעוק, והגנב נבהל ובורח. בכל זאת עלול להיות שהגנב יבוא שוב לגנוב.

"נעם לי לקרות במכתבו ע"ד יסוד שיעור לימוד תניא ואשר מוסיף בזה גם בתור מגיד שיעור, ובודאי עובר על הענין שצריך ללמדו איזה פעמים, וכידוע הוראת חז"ל בזה, ויהי רצון שזכות הרבים תסייע אותו להצליח בלימודו שיהי' כמארז"ל תלמוד המביא לידי מעשה, ולהרבות המשתתפים בלימוד זה כהנה וכהנה, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, ובפרט בימינו עקבתא דמשיחא שזהו זמן האחרון למלאות הציווי דהפצת המעינות חוצה וק"ל"

אגרות קודש חלק טז עמוד שנה

לזכות

הרה"ת יוסף ורעייתו רחל שיחיו

אזדאבא

לרגל נישואיהם בשעתומ"צ

ז' סיון ה'תשע"ו

•

יהי רצון שיבנו בית נאמן בישראל,
בניין עדי עד, מתוך שפע ושמחה
של ימות המשיח

